

Euroopan unionin
neuvosto

Bryssel, 4. joulukuuta 2023
(OR. en)

16336/23

CT 193
ENFOPOL 531
COTER 236
JAI 1613
COPEN 432

YHTEENVETO ASIAN KÄSITTELYSTÄ

Lähettiläjä: Neuvoston pääsihteeristö

Päivämäärä: 4. joulukuuta 2023

Vastaanottaja: Valtuuskunnat

Ed. asiak. nro: 15407/23

Asia: Neuvoston päätelmät terrorismin uhrien tuen ja tunnustamisen
parantamisesta

– *Neuvoston päätelmät (4. joulukuuta 2023)*

Valtuuskunnille toimitetaan liitteessä neuvoston (oikeus- ja sisäasiat) 3992. istunnossaan

4. joulukuuta 2023 hyväksymät päätelmät terrorismin uhrien tuen ja tunnustamisen parantamisesta.

NEUVOSTON PÄÄTELMÄT**terrorismin uhrien tuen ja tunnustamisen parantamisesta**

Euroopan unionin neuvosto, joka

KOROSTAA, että terrorismi on edelleen kriittinen maailmanlaajuinen uhka ja merkitsee yhtä vakavimmista Euroopan unionin arvojen loukkauksista ja vaarantaa demokratian perusperiaatteet, kuten ihmisoikeuksien kunnioittamisen, oikeusvaltioperiaatteen ja sosiaalisen yhteenkuuluvuuden;

PITÄÄ MIELESSÄ, että terrorismin torjuntaa on lähestyttävä paitsi turvallisuuskulmasta myös keskittymällä niihin ihmisiin, joihin asia suoraan vaikuttaa. Siksi jäsenvaltioiden on varmistettava, että terrorismin uhrien tarpeisiin vastataan kattavasti, koska heidän tarpeidensa täyttäminen ei ole ainoastaan moraalinen vastuamme vaan kyse on myös kansainvälisen oikeuden ja EU:n lainsäädännön mukaisten oikeudellisten velvoitteiden noudattamisesta;

OTTAA HUOMIOON, että uhrien oikeuksia koskevassa direktiivissä¹ vahvistetaan rikoksen uhrien oikeuksia, tukea ja suojelua koskevat vähimmäisvaatimukset ja tunnustetaan, että terrorismin uhrit tarvitsevat erityistä huomiota, tukea ja suojelua rikoksen erityisen luonteen vuoksi; että uhrien oikeuksia koskevan direktiivin ehdotetussa tarkistamisessa² pyritään vahvistamaan edelleen rikoksen uhrien oikeuksia EU:ssa, mukaan lukien terrorismin uhrien oikeudet; että terrorismintorjuntadirektiivi³ sisältää terrorismin uhreja koskevia erityissäännöksiä, ja siinä säädetään, että jäsenvaltioiden on varmistettava, että käytössä on terrorismin uhrien erityistarpeisiin vastaavia tukipalveluja, jotka täydentävät uhrien yleisiä tukipalveluja tai ovat erottamaton osa niitä, ja että niitä on saatavilla heti terrori-iskun tapahduttua ja niin kauan kuin se on tarpeen;

¹ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2012/29/EU, annettu 25. lokakuuta 2012, rikoksen uhrien oikeuksia, tukea ja suojelua koskevista vähimmäisvaatimuksista (EUVL L 315, 14.11.2012, s. 57).

² Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi rikoksen uhrin oikeuksia, tukea ja suojelua koskevista vähimmäisvaatimuksista annetun direktiivin 2012/29/EU muuttamisesta (11840/23).

³ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2017/541, annettu 15. maaliskuuta 2017, terrorismin torjumisesta (EUVL L 88, 31.3.2017, s. 6).

TOTEAA, että neuvosto kehotti 4. kesäkuuta 2018 terrorismin uhreista antamisissaan päätelmissä⁴ nimittämään kansallisen yhteyspisteen, joka on vastuussa tietojen antamisesta uhreille tarjolla olevasta tuesta, avusta, suojelusta ja korvausjärjestelmästä, jotta helpotetaan tietojen nopeaa vaihtamista ja avunantoa terrori-iskun sattuessa;

PANEE MERKILLE terrorismin uhrien tukemiseen ja osallisuuteen liittyvät EU:n aloitteet, kuten kesäkuussa 2020 hyväksytyn uhrien oikeuksia koskevan EU:n strategian (2020–2025), jota sovelletaan kaikkien rikosten kaikkiin uhriin kiinnittäen erityistä huomiota haavoittuvimmassa asemassa oleviin uhriin, sekä komission joulukuussa 2020 esittämän terrorisminvastaisen ohjelman, jossa kehoitetaan tehostamaan terrorismin uhreille annettavaa tukea; radikalisoitumisen torjuntaverkoston (RAN), jonka avulla komissio on tukenut terrorismin uhreja vuodesta 2011 erityisesti terrorismin uhreja tukevassa erityistyöryhmässä (RAN VoT); uhrien oikeuksia käsittelevän EU:n foorumin, joka mahdollistaa laaja-alaisemman lähestymistavan uhrien oikeuksiin, mukaan lukien terrorismin uhrien oikeudet, ja kokoaa ensimmäistä kertaa yhteen kaikki uhrien oikeuksien kannalta merkitykselliset EU:n tason toimijat; sekä Euroopan komission perustaman terrorismin uhreja avustavan EU:n asiantuntijakeskuksen, joka tarjoaa asiantuntemusta, ohjausta ja tukea kansallisille viranomaisille ja uhrien tukijärjestöille;

PANEE MERKILLE terrorismin uhreja avustavan EU:n asiantuntijakeskuksen pilottihankevaiheen onnistumisen ja komission päätöksen jatkaa sitä uudella kaksivuotisella kaudella, jota voidaan jatkaa vielä kahdella vuodella;

ON TIETOINEN siitä, että kaikissa jäsenvaltioissa ei ole tapahtunut terrori-iskuja niiden alueella tai niissä ei ole asukkaita, jotka olisivat joutuneet terrorismin uhreiksi muissa maissa, ja tämän vuoksi niillä ei ole terrorismin uhreja koskevia erityissäännöksiä;

⁴ Asiak. 9719/18.

KOROSTAA, että nykyisellä terrorismi-ilmiöllä on maailmanlaajuinen ja kansainvälinen ulottuvuus, joka edellyttää, että kaikki jäsenvaltiot valmistautuvat siihen, että niiden alueella tapahtuu terrori-isku tai se vaikuttaa niiden asukkaisiin. Siksi olisi otettava käyttöön toteuttamiskelpoisia ja tehokkaita ratkaisuja, joilla saavutetaan johdonmukainen valmius ja reagointi koko Euroopan unionissa;

OTTAA HUOMIOON, että terrorismintorjuntadirektiivin 29 artiklan 2 kohtaan perustuvassa komission kertomuksessa Euroopan parlamentille ja neuvostolle⁵ todetaan, että direktiivin kokonaisvaikutuksesta huolimatta terrorismin uhreja koskevien erityissäännösten saattamisessa osaksi kansallista lainsäädäntöä on puutteita. Tämä saattaa vaikuttaa rajatylittävän terrorismin uhreihin, jotka eivät saa heidän erityistarpeisiinsa räätälöityä apua tai tukea;

TOTEAA, että kaikki jäsenvaltiot eivät ole nimenneet keskitettyä yhteyspistettä terrorismin uhreista annettujen neuvoston päätelmien mukaisesti;

PANEE MERKILLE, että terrorismin uhreja varten on perustettu keskitettyjä yhteyspisteitä erityiseksi verkostoksi uhrien oikeuksien eurooppalaisen verkoston yhteyteen;

TOTEAA, että sen lisäksi, että jäsenvaltioiden on nimettävä keskitetty yhteyspiste, joka voi helpottaa avun toimittamista terrorismin uhreille, ei-sitovassa operatiivisessa pöytäkirjassa olisi vahvistettava parhaat käytännöt ja suositukset keskitettyjen yhteyspisteiden yhteistyöstä rajatylittävän terrori-iskun aiheuttamien uhrien tapauksessa. Keskitettyjen yhteyspisteiden verkosto on laatinut ei-sitovan asiakirjan ”Operatiivinen pöytäkirja terrorismin uhrien keskitettyjen yhteyspisteiden verkostoa varten”⁶, jonka pohjalta voidaan jäsenvaltioiden erilaiset kansalliset olosuhteet huomioon ottaen edistää sitä, että kyseiset uhrit saavat apua, tukea, suojelua ja taloudellisen korvauksen EU:n lainsäädännön mukaisesti;

⁵ Komission kertomus Euroopan parlamentille ja neuvostolle terrorismin torjumisesta sekä neuvoston puitepäättöksen 2002/475/YOS korvaamisesta ja neuvoston päätöksen 2005/671/YOS muuttamisesta 15 päivänä maaliskuuta 2017 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2017/541 29 artiklan 2 kohdan nojalla (13478/1/21 REV 1 + ADD 1 + COR 1).

⁶ Asiak. 14763/23.

PAINOTTAA, että terrori-iskujen poliittinen ja yleinen yhteiskunnallinen ulottuvuus edellyttää terrorismin uhrien tunnustamista ja muistamista, mikä tukee uhrien toipumisprosessia yksilöinä ja yhteisön jäseninä ja edistää sosiaalista yhteenkuuluvuutta sekä demokraattisten arvojen puolustamista. On olennaisen tärkeää, että jäsenvaltiot säilyttävät terrorismin uhrien muiston sekä oikeudenmukaisena toimenä että terrorismin ja väkivaltaisten ääriliikkeiden sosiaalisen legitimitetin heikentämisen välineenä;

ON TIETOINEN terrorismin uhrien keskeisestä roolista uhrien muistamista koskevissa toimintapolitiikoissa. Tämä koskee erityisesti heidän rooliaan terroriväkivaltaa koskevan tietoisuuden lisäämisessä todistajanlausuntojen avulla, sillä heidän äänensä toimii tehokkaana välineenä tietoisuuden lisäämisessä terrorismin ja väkivaltaisten ääriliikkeiden inhimillisistä seurauksista;

KOROSTAA kansalaisyhteiskunnan ja uhrien järjestöjen osuutta tuen antamisessa terrorismin uhreille ja huomion kiinnittämisessä uhrien kohtaamiin ongelmiin ja uhrien muistamista koskeviin toimintapolitiikkoihin sekä terrorismin ja väkivaltaisten ääriliikkeiden legitimitetin heikentämiseen.

JÄSENVALTIOITA KEHOTETAAN

OLEMAAN TIETOISIA siitä, että ennalta varautuminen on tärkeää terrori-iskun sattuessa ja että terrorismin uhreja varten on nimettävä keskitetty yhteyspiste, jotta helpotettaisiin rajatylittävien iskujen uhrien mahdollisuuksia käyttää oikeuksiaan ja edistettäisiin tehokasta yhteistyötä kaikkien jäsenvaltioiden välillä;

KANNUSTAMAAN kansallista keskitettyä yhteyspistettään pyrkimään itse siihen, että kansalliset ja kansainväliset viranomaiset tuntevat sen, ja sitoutumaan siihen, että uhrien oikeuksien eurooppalaisen verkoston yhteyspisteiden luettelo pidetään ajan tasalla;

HARKITSEMAAN asiakirjaan ”Operatiivinen pöytäkirja terrorismin uhrien keskitettyjen yhteyspisteiden verkostoa varten” sisältyvien parhaiden käytäntöjen ja suositusten täytäntöönpanoa ottaen kaikilta osin huomioon jäsenvaltioiden kansallisen lainsäädännön ja niiden erityispiirteet;

KANNUSTAMAAN hyväksymään pikaisesti uhrien oikeuksia koskevan direktiivin kohdennetun tarkistamisen, jolla pyritään varmistamaan, että rikoksen uhrit, myös terrorismin uhrit, voivat kaikilta osin hyödyntää oikeuksiaan EU:ssa;

EDISTÄMÄÄN sellaisten toimenpiteiden toteuttamista, joilla varmistetaan terrorismin uhrien tunnustaminen ja kunnioittaminen siten, että edistetään heidän kanssaan tekemisissä olevien ammattilaisten koulutusta, kiinnitetään tiedotusvälineiden huomio uhrien kohteluun ja kannustetaan lähestymistapaan, jossa uhrien toiveet ja osallistuminen otetaan asianmukaisesti huomioon muistotilaisuuksissa;

PANEMAAN MERKILLE, että terrorismin uhrien äänet ja heidän todistajanlausuntonsa lisäävät tietoisuutta terrorismin ja väkivaltaisten ääriliikkeiden inhimillisistä seurauksista, ja sen vuoksi ne olisi otettava huomioon jäsenvaltioiden ohjelmissa ja strategioissa väkivaltaisen radikalisoitumisen ehkäisemiseksi;

EDISTÄMÄÄN terrorismin uhrien muistamista koskevia toimintapolitiikkoja jäsenvaltioiden omien tapojen ja käytäntöjen mukaisesti, jotta ei unohdeta ihmisiä, jotka ovat menettäneet henkensä tai saaneet fyysisiä tai psyykkisiä vammoja tai joutuneet uhraamaan vapautensa terroristisen fanaattisuuden seurauksena. Näitä toimintapolitiikkoja voidaan käyttää myös väkivaltaisen radikalisoitumisen torjunnan välineenä;

POHTIMAAN keinoja helpottaa rajatylittävien iskujen uhreja koskevaa tietojenvaihtoa uhrien edun mukaisesti.

KOMISSIOTA PYYDETÄÄN

KANNUSTAMAAN jäsenvaltioiden, nykyisten EU:n rakenteiden ja kansalaisyhteiskunnan välistä yhteistyötä, jotta terrori-iskujen uhreille voidaan antaa tehokasta tukea sekä heti iskun jälkeen että sen seurantavaiheessa;

VARMISTAMAAN terrorismin uhreja avustavan EU:n asiantuntijakeskuksen toiminnan jatkuminen ja sen keinovalikoiman laajentaminen, jotta se voi omaksua käytännönläheisemmän lähestymistavan jäsenvaltioiden, erityisesti heikoimmin valmistautuneiden, tukemiseksi terrorismin sattuessa, samalla kun edistetään uusia kumppanuuksia kansainvälisten järjestöjen ja EU:n ulkopuolisten maiden kanssa;

TUKEMAAN terrorismin uhrien keskitettyjen yhteyspisteiden verkoston toimintaa uhrien oikeuksien eurooppalaiseen verkoston yhteydessä järjestämällä tehokasta ja operatiivista yhteistyötä jäsenvaltioiden keskitettyjen yhteyspisteiden välillä;

JATKAMAAN tiiviissä yhteistyössä uhrien yhdistysten kanssa vuotuisen terrorismin uhrien eurooppalaisen muistopäivän järjestämistä, sillä se toimii osoituksena sekä muistamisesta että selviytymiskyvystä;

VARMISTAMAAN, että terrorismin uhrien ja siitä selviytyneiden äänet ovat osa toimia, joita kehitetään vuonna 2024 käynnistettävän radikalisoitumisen ehkäisemisen EU:n tietokeskuksen yhteydessä.
